

herom; men jeg troer, at den her ved Forslaget i al sin Ubestemtthed antydede Udvei og Maade er den, som slutter sig nærmest til det allerede bestaaende Skolevæsen, det er den, som bedst kan sættes i Forbindelse dermed, og derfor bør man vælge denne foreløbigt, for at afhjælpe Mangelen, indtil det bliver endelig bestemt, hvad Vei man skal gaae. Jeg slutter mig nemlig til dem, som ansee vort nærværende Almueskolevæsen i sin Heelhed og efter vore Forhold for godt og mene, at man skal være meget vaersom med at omstøde den meget gode Plan, man har for Almueskolevæsenet i Anordningen af 1814, og lægge en ny Plan herom, førend Sagen har klareret sig, og man er kommen til et almindeligt Resultat om, hvorledes denne skal være; kommer man for tidligt med en Plan og atter maa gjøre den om, vil man forarsage ubodelig Skade.

Det er allerede sagt af en foregaaende Rigsdagsmand, at der har tidligere været givet smaa Tilskud til høiere Almueskoler, saa det slet ikke er noget Nyt eller Ukjendt, her fordres. Der blev saaledes lovet af salig Kong Christian VIII ikke mindre end 1000 Rbd. aarlig til en paatænt høiere Bondeskole paa Lolland, men Begivenhederne i 1848 og en ung patriotisk Godseiers Død, som ikke var uvillig til at ofre Noget til Sagens bedre Fremme, har forhindret den fra at komme igang; men det vilde være sleet i fredelige og ordinaire Tider. Hvorfra saadanne høiere Almueskoler i Landet fornemmelig understøttedes tidligere, var fra det kongelige Landhuusholdningssekskab, og jeg maa meget beklage, at den Sum, som var forlangt til Landhuusholdningssekskabet, ikke er bleven bevilget, og jeg troer, at flere af de Ytringer, som faldt om det kongelige Landhuusholdningssekskab, vare endeel eensidige; thi, efter min Overbeviisning, har der ikke været noget Sekskab i hele Danmark, der har virket med den sande Kjarlighed, Frisindethed og Dygtighed for Bondestanden og de lavere Classer paa Landet, som Landhuusholdningssekskabet, og da dette nu ikke mere kan give Understøttelse, saa forekommer det mig, at man maa have Understøttelsen andetstedsfra. Men jeg skal ikke videre omtale denne Sag, da en Bevægelse af vor ærede Formand lader mig formode, at han

anseer dette Punkt for at ligge udenfor Sagen; jeg har blot villet antyde, at den Kilde (det kongelige Landhuusholdningssekskab), hvorfra man sikkert kunde vente Hjælp i denne Retning, nu er tilstoppet og tilstoppet netop ved Thingets Beslutning, og at det derfor var ønskeligt, at der aabnedes en anden Kilde, hvorfra Noget kunde tilflyde denne høist vigtige Sag.

Sagens meget store Vigtighed vil vist Alle erkende, der elste vor Forfatning, og ville opretholde det Grundlag, hvorpaa vor Grundlov og Valglov hvile; de ville vist indbømme, at man strax maa begynde at gjøre noget Mere for dem af Bondestanden, som have Lust og søle Trang til en høiere Dannelse end den, denne Stand hidtil har kunnet erhverve i vore Landsbysskoler. Jeg skal ingenlunde gaae ind paa Urigtigheden eller Rigtigheden af de Bemærkninger, som ere gjorte om den formeentlig forskjellige Behandling af de forskjellige Stænder af en æret Rigsdagsmand; jeg maa give den ærede Cultusminister Ret i, hvad han herimod har yttret; men jeg maa dog formene, og jeg maa gjøre indtrængende opmærksom herpaa, at det vilde være, om ikke just uretfærdigt, saa dog meget uklogt, at modsatte sig det her stillede Forslag; thi, naar vi see hen til en stor Deel af de mange Bevillinger, er det dog ganske vist, at Mange her i Thinget (til hvilke jeg selv hører) ikke ganske forstaae, hvortil og hvorledes alt dette skal anvendes, at det for den mindre Dannede og Uindviiede ligger mindre klart og tydeligt for, at alt dette er nødvendigt, ligesom det ogsaa er vist, at en del Bevillinger, som kunne have en speciel Interesse for Bondestanden, ere nægtede. Naar nu Rigsdagsmændene forlade Thinget, og navnlig de ærede Medlemmer af Bondestanden, og komme hjem, og da blive adspurgte, hvortil disse 16½ Million Rbd. ere bevilgede, saa skal man ei udsætte sig for, at de maae sige: Ja, de ere bevilgede til det og det og det, som man sagde os var uundgaaelig nødvendigt; men til Bondeskoler, som vi saameget trænge til og savne, net, hertil blev Intet bevilget. Det vilde ei være godt, om de skulde svare saaledes; man maa ønske, at de kunne svare, at der ogsaa til denne Sag blev bevilget No-